

Comentariu - Caracterizarea lui Toma Alimos din balada cu același nume

În cantecele sale epice poporul și-a cautat eroii, a preamarit faptele lor de curaj și vitejie, exprimându-și totodată dragostea, admiratia, respectul și recunoștința față de aceștia.

Un astfel de personaj este și Toma Alimos, eroul baladei haiducești cu același titlu. El este personajul principal, fiind prezentat în toate momentele acțiunii. Este infatisat mai întâi în mijlocul naturii încercând să-și alunge singurătatea, apoi în confruntarea directă cu Manea, iar în finalul baladei în momentul morții. Astfel, însușirile lui se dezvăluie treptat, de-a lungul acțiunii, pe măsura narării faptelor.

Personajul este, așa cum precizează însuși autorul anonim, "haiduc din țara de Jos". Printr-un scurt portret, reluat de trei ori în conținutul baladei, sunt evidențiate în mod direct, prin descriere, câteva din însușirile fizice și morale ale lui Toma, cum sunt statura impunătoare, înțelepciunea și vitejia: "săde Toma Alimos, haiduc din țara de Jos, nalt la stat, mare la sfat și viteaz cum n-a mai stat".

Dacă sub aspect fizic se rețin statura și ochii patrunzători, însușirile lui morale sunt mult mai numeroase și conturează un portret complex.

Haiducul iubește natura și de aceea trăiește în mijlocul codrului cu care este înfrățit, deoarece îl ascunde de puteri: "ca-mi sunt mie frătiori, de puteri ascunzători".

Cu toate acestea, el trăiește puternic sentimental singurătății, deoarece, fire deschisă, sociabilă și prietenoasă, duce dorul semenilor cu care simte nevoia să comunice, să se confeseze, dar în lipsa acestora el închină murgului, armelor și codrului și se bucură când îl vede pe Manea.

Cu toate că Manea îl acuză de niste pretense vinovății, sincer, prietenos și omenos, Toma îi răspunde boierului cu politete și bun-simț "multumescu-ti frate Mane." Cu calm și stăpânire de sine, dar și cu un puternic simț al realității, închinat mai mult spre prietenie și înțelegere decât spre ceartă, el vrea să înlăture pricinile dușmaniei, și, dovedind ospitalitate și omenie, îi oferă fratește plosca: "Pan"atuncea, mai farte, da-ti mania la o parte și bea ici pe jumătate ca să ne facem dreptate."

Corect și cinstit, crezându-i la fel și pe ceilalți oameni, Toma este o clipă imprudent, suficient ca ciocoiul să-l înjunghie și să fugă. Cu o uimitoare tărie morală și stăpânire de sine își leagă rana, îl urmărește pe Manea și îl pedepsește, nu pentru a se răzbuna, ci pentru a face dreptate în numele celor mulți și asupriți pe care îi reprezintă. În felul acesta el își apără și demnitatea în numele căreia acționează.

Pe cat de inversunate sunt dispretul si ura impotriva lui Manea, pe atat de de puternice sunt sentimentul prieteniei si devotamentul sau fata de cal si de tovarasii de haiducie: "Apoi, mare sa te duci, drumu-n codru sa apuci, pan' la Paltinii Trosniti unde-s fratii popositi".

Adevarata frumusete morala a haiducului se dezvaluie puternic in momentul mortii. El este o fire sensibila care iubeste natura si frumosul si de aceea doreste sa fie inmormantat in mijlocul ei, iar testamentul pe care-l incredinteaza calului dezvaluie un suflet duios, capabil de iubire, caci in acest moment gandul lui se indreapta catre unul dintre fratii sai de haiducie si catre murgul care l-a slujit cu atata credinta.

Desi a iubit viata, eroul nu se inspaimanta de moarte, ci o priveste cu seninatate, ca pe o lege a firii. Traieste doar regretul ca trebuie sa se desparta de viata traita intens, simbolizata de florile pe care si le doreste la cap si la picioare.

Prin totalitatea insusirilor lui, Toma Alimos intruchipeaza cele mai alese trasaturi ale poporului nostru :curaj; vitejie, dragoste pentru natura, ospitalitate, spirit de dreptate, demnitate, intelepciune, prietenie.